

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра практики англійської мови

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індосвропейських мов

***“Сучасні проблеми германського та романського
мовознавства”***

Матеріали

***Міжнародної науково-практичної
конференції***

Рівне

2016

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 15 квітня 2016 року, Рівне. – 510, [2]с.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”, присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоєвропейських мов (Національний університет “Острозька академія”);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент, старший судовий експерт ЛНДІСЕ (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31.03.2016 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

средство межкультурной коммуникации, как дополнительный текст, который способствует более полному пониманию основного текста иностранным читателем, представителем другой культуры. Анализируются его виды (реальный, социокультурный) и функции в комментированном переводе В.В. Набокова романа А.С. Пушкина “Евгений Онегин”.

Ключевые слова: *межкультурная коммуникация, перевод, социокультурный комментарий, реалии, лакуны.*

Vorobyova L.M. Commentary to a literary work in terms of cross-cultural communication

The paper is devoted to such issue as commentary to a literary work. It is studied as an additional text, a system of explanations that help a foreign reader from another culture to understand a text to a full. Thus, we consider it as a cross-cultural communication tool with special functions, namely informative, interpretative, evaluative, and so on.

The material for analysis became the commented translation of A.Pushkin’s “Eugene Onegin” made by V.Nabokov for American readers. The translation includes various commentaries, namely textual, historical-critical, cultural, linguistic scientific, and so-called “realia” ones. The key types of commentary in terms of cross-cultural communication is “realia” or socio-cultural commentary. Its aim is to explain specific Russian realia, precedent phenomena, and symbols.

V.Nabokov offers American readers quite full encyclopaedia information connected with numerous social, everyday-life, and cultural realia peculiar to Russian society of the XIX century. Moreover, he tries to take into account the literary context of the novel and to help the foreign reader to accept the literary work and appropriate national culture correctly.

Key words: *cross-cultural communication, translation, socio-cultural commentary, realia, culture gaps.*

УДК 159:81”253-057.875

**Кочубей О.С.
м. Рівне**

**ОСНОВНІ РИСИ ПОНЯТТЯ «МІЖКУЛЬТУРНА
КОМПЕТЕНЦІЯ» В СТРУКТУРІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ**

Резюме. *Стаття призначена дослідженню ролі міжкультурної компетенції у структурі перекладацької компетентності майбутніх*

філологів. Висвітлено основні дослідницькі напрямки щодо ролі міжкультурної взаємодії та міжкультурного спілкування у процесі підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Запропоновано модель перекладацької компетентності з урахуванням наявності в її структурі міжкультурної компетенції як важливої складової.

Ключові слова: *компетенція, міжкультурне спілкування, перекладацька компетентність, міжкультурна взаємодія.*

Вступ. Одним із головних завдань сучасної освіти є виховання фахівця такого рівня, який здатний пізнавати й створювати культурні продукти шляхом діалогічного спілкування, готовий до ефективної соціальної взаємодії на основі прийнятих в суспільстві моральних і правових норм тощо, що вимагає від усіх учасників навчального процесу високого рівня комунікативної культури, комунікативної компетентності, сформованих навичок спілкування тощо.

Залучення студентів до міжкультурної комунікації є надзвичайно складним та значущим в процесі набуття ними перекладацької компетентності. А, відтак, **мета** статті полягає у визначенні змісту поняття «міжкультурна комунікація» та окресленні її ролі для перекладацької діяльності майбутніх фахівців.

Основний виклад матеріалу. В межах культурологічного підходу до визначення перекладацької компетентності (І.С.Алексеева [4], Л.І.Духова [5], О.Д.Огуй, [3]) поняття перекладацької компетентності тісно пов'язують з міжкультурною комунікацією, яку автори розглядають як:

- сукупність різноманітних форм взаєностосунків і спілкування між індивідами і групами, що належать до різних культур; опанування студентами базовими навичками, якими слід оволодіти під час суб'єкт-суб'єктивного спілкування [2];
- процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, що послуговуються ідентичними мовами, але відчують лінгвокультурні

особливості партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні» [1].

Отже, задача перекладацької діяльності полягає в забезпеченні успішної комунікації між носіями різних мов. Таким чином, у ситуаціях контакту представників різних культур (лінгво-культурних спільнот тощо) мовний бар'єр – не єдина перешкода на шляху до взаєморозуміння. Національно-специфічні особливості самих різних компонентів культур комунікантів (особливості, які роблять можливою реалізацію між цими компонентами етнодиференційних функцій) можуть значно ускладнити процес міжкультурного спілкування. Таким чином, можна зробити висновок, що перекладач виконує роль не лише мовного посередника, але й посередника між культурами. Не випадковими є думки, що “переклад – це не тільки взаємодія мов, але й взаємодія культур... Процес перекладу “перетинає” не лише межі мов, але й межі культур” [7, с. 18].

Для здійснення ефективної міжкультурної та міжособистісної комунікації перекладачі повинні мати знання соціокультурного контексту щодо використання іноземної мови, а також вміння в даному контексті спілкуватися, тобто йдеться про оволодіння міжкультурною компетенцією. Формування перекладацької компетентності у студентів, вважає Т.Г.Зав'ялова, не може обмежуватися власне лінгвістичними методиками, спрямованими на формування мовної та мовленнєвої компетенцій. За умов використання комплексного підходу щодо подачі матеріалу доцільно поєднувати вивчення власне лінгвістичних феноменів із тлумаченням культурних реалій, історичного контексту і сучасного соціального середовища, що впливають на особливості їхнього вживання та обґрунтування, модифікацію лексичного значення окремих реалій тощо [6]. Спираючись на доробок вітчизняних та зарубіжних науковців, нами було розроблено структуру перекладацької компетентності філолога, яка складається із певних компонентів, які вміщуватимуть ті чи інші види

компетенцій. Перекладацька компетентність включає такі компоненти: когнітивний, соціально-психологічний та аксіологічний. Когнітивний компонент перекладацької компетентності фахівця ми розглядатимемо як єдність деяких його складників: *мовної (або лінгвістичної) компетенції* – обсягу знань про мову і володіння всіма його підсистемами; *мовленнєвої (або комунікативної) компетенції* – практичного оволодіння мовою, уміння вільно висловлювати свої думки; *лінгвокраїнознавчої* – знання культурних особливостей іншої країни, традицій та ін.; *інтерпретативної компетенції* – здійснення філологами мовної, метамовної, соціокультурної, та глибокої смислової інтерпретації вихідного тексту. Соціально-психологічний компонент вміщує такі компетенції: *соціально-особистісні* (вміння орієнтуватися та визначатися в системі загальнолюдських цінностей та ін.); *загальнонаукові компетенції* (вміння використовувати у перекладацькій діяльності теоретико-методологічний науковий та вузько категоріальний філософський аспект та ін.); *міжкультурну компетенцію* як наявність у філолога емпатійності, толерантності, рефлексії; *інформаційну компетенцію* як знання комп'ютера, вміння працювати з електронною поштою, використовувати електронні ресурси. Аксіологічний компонент складається з трьох підструктурних елементів: творчої компетенції, прогностичної компетенції та ціннісної компетенції. *Творча компетенція* пов'язана з художнім перекладом. *Прогностична компетенція* передбачає прогнозування фахівцем змісту, який він почує (прочитає) в подальших авторських (творчих) наробках. *Ціннісна компетенція* відповідає за здійснення повноцінної міжмовної естетичної комунікації шляхом інтерпретації вихідного тексту, реалізованої в новому, створеному перекладачем тексті іншою мовою.

Висновки. Отже, слід зазначити, що міжкультурна компетенція є важливою складовою перекладацької компетентності філолога, тому що дозволяє успішно здійснювати міжкультурну взаємодію, яку покладено в основу перекладацької діяльності фахівця.

Літературні джерела

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 343 с
2. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / Ірина Юріївна М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8 . – С. 108–113.
3. Огуй О. Д. Лінгвістика та перекладознавство / Олександр Дмитрович Огуй, Ольга Ярославівна Івасюк // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 165–166 : Германська філологія. – Чернівці : Рута, 2003. – С. 145–157.
4. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика : [уч. пос. по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей] / Ирина Сергеевна Алексеева. – СПб. : Союз, 2001. – 278 с.
5. Духова Л. И. Профессионально-педагогическая культура и субкультура учителя / Людмила Ивановна Духова, Людмила Степановна Подымова // Педагогическое образование и наука. – 2004. – № 5. – С. 22–27.
6. Завьялова Т. Г. Формирование терминологических средств стратагематики в китайской культуре / Татьяна Георгиевна Завьялова // Восток – Запад : ист.-лит. альм. / Рос. акад. наук, Ин-т всеобщ. истории, Центр “Восток- Запад” 2003 – 2004 / под. ред. акад. В. С. Мясникова [и др.]. – М. : Восточная литература РАН, 2005. – С. 255–275. – (К 85-летию акад. С. Л. Тихвинского).
7. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению : [пособие для учителей иностр. яз.] / Ефим Израилевич Пассов. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Воробйова Л. М.

Коментар до художнього твору в контексті міжкультурної комунікації 9

Кочубей О. С.

Основні риси поняття «міжкультурна компетенція»
в структурі перекладацької компетентності 15

Самборська І. М.

Внутрення форма и мотивированность производного слова 20

Войтенко І. Г.

Роль географічних стереотипів у англомовному
політичному дискурсі 25

Ступчик З. Р.

Підприємливість як засіб активізації розвитку міжкультурної
комунікації учнів на уроках англійської мови 29

Денисова С. П., Кузьмич О. В., Ніколаєва І. А.

Способи вираження інтенції звинувачення 33

Верьовкіна О. Є., Опанасик А. В.

Комунікативні інтенції в американському дискурсі 36

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Калиниченко М. М.

Загублений острів Германа Мелвілла 42

Воробйова І. А.

До проблеми передачі стилістично забарвленої лексики в перекладах
роману Т. Пратчетта “Правда” 46

Джава І. О.

Funktion des Zitats in Plenzdorfs „Die neuen Leiden des jungen W.“ 58

Фрідріх А. В.

Особливості семантики англійських онімів у творах Агати Крісті 63

Бєлова С. А.

Проектна методика як засіб формування креативних
здібностей особистості у творчій спадщині Г. Шаррельмана 80

Ярута Н. П.

Сучасна популярна біографія Заходу: виникнення
та тенденції розвитку 87

Пантілеєнко К. С.

Вплив ментальності на мовну репрезентацію концепту «життя»
в романі сучасної письменниці М. Матіос 93

Касаткіна-Кубишкіна О. В. Соціолінгвістичні та синтактико-стилістичні особливості рекламних текстів	97
Вовчук Н. І. Словообразовательные микрополя неолексем в русской поэзии конца XX века	103
Бігунов Д. О. Особливості дефініції терміну “мовленнєвий конфлікт”	108
Івашкевич Е. Е. The Ways of the Explication of Colloquial and Everyday Vocabulary in the Translation of the Novel “The Catcher in the Rye” by Jerome David Salinger	113
Афанас’єва Л. В. Лексико – семантичне поле як лінгвістичне поняття.....	115
Зубілевич М. І., Бігунова С. А. Поняття гендеру як елементу сучасного наукового знання (британський досвід).....	120
Романюк С. К. Рекламний дискурс: підходи до визначення, співвідношення з суміжними поняттями.....	126

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кватоуз Лейла (Abu Qatousah Laila) The Challenge of Reading in L2	132
Божок О. С. Мовна компетентність у координатах підготовки вчителя іноземних мов (англійська).....	135
Перерва К. М. Applications of network technologies in English teaching	144
Гронь Л. В. Переказ іншомовного тексту як методична проблема.....	147
Лук’янчук М. В. Формування та розвиток творчих здібностей молодших школярів у змісті предмета «Іноземна мова».....	153
Бердичевська І. В. Формування полікультурної компетентності студентів засобами іноземної мови.....	162
Судима Т. М. Застосування комунікативних методик у викладанні граматики англійської мови.....	178
Антоненко Н. Є. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання іншомовного мовленнєвого спілкування.....	182

Якимчук Н. О. Innovative Technologies in Learning and Teaching English	187
Федоришин О. П. Технологія застосування кооперативного навчання на заняттях з іноземної мови у вищій школі	191
Богатирчук Л. М. Sprichwörter im Deutschunterricht	199
Чапюк Ю. С., Завіднюк К. В. Підготовка майбутнього вчителя до розвитку творчого мислення молодших школярів засобами іноземної мови	203
Джава Н. А. Zehn Merkmale guten Unterrichts	207
Антюхова Н. І. Структурна модель творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов	210
Сичук А. С. Bringing Up Responsible Citizens at the English Lessons	219
Пивоварчук Т. О. Didaktisch-methodische Prinzipien des Fremdsprachenunterrichts	224
Денисова Л. П., Кузьмич О. В. Нетрадиційні методики викладання іноземних мов	227
Бігунова С. А., Зубілевич М. І. Вплив компонентів культури на процес культурологічно зорієнтованого навчання іноземної мови	233
Ніколаєва І. А. Полікультурне виховання та вплив гендеру на процес спілкування іноземною мовою	237
Бойко Н. Г., Конопльова Ю. О. Роль і місце патріотичного виховання в процесі формування соціокультурної компетенції учнів на уроках іноземної мови	249
Луцик І. Г. Принципи та методичні прийоми комунікативного навчання англійської мови	256
Михальчук Н. О., Мазяр В. М. До проблеми культуроспрямованого оволодіння студентами іноземними мовами	267
Федорець М. А. Теоретичний аспект професійної компетентності сучасного викладача іноземної мови іноземної мови	275
Постоленко І. С. Участь британських батьків в організації шкільного педагогічного процесу	282
Бляшевська А. В., Леонова Л. Ф. Методи підвищення рівня активності студентів-підлітків коледжу	285

СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Федоришин О. П.

Колаборативне навчання як інтерактивний метод навчання іноземної мови у вищій школі 289

Федоришина В. О.

Teaching Profession in Ontario, Canada 297

Березіна Н. Л.

Педагогічні технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності студентів 304

Стомпор Моніка

Educational Situation of Teaching Polish Language in Norway 316

Леонова Л. Ф.

Комунікативні стратегії навчання англійської мови (на прикладі роботи з граматичним матеріалом)..... 330

Константинова О. В.

Навчання студентів-філологів особливостям перекладу англійськомовних документів 340

Данілова Н. Р., Денисюк Л. В.

Інноваційні та педагогічні нововведення у методиці навчання іноземних мов у ВНЗ 347

Вєтрова І. М.

Роль спецкурсу «Альтернативні школи США» у процесі професійної підготовки вчителя англійської мови..... 350

Федорець М. А.

Використання методу проєктів як засобу підвищення ефективності викладання іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах 353

Бляшевська А. В.

Інтерактивні методи навчання аудіювання як засіб реалізації комунікативного підходу до вивчення англійської мови..... 359

Завіднюк К. В.

Метод асоціативних символів..... 370

Третьякова К. В.

Інтеграція дисципліни «латинська мова» в сучасний освітній простір 374

СЕКЦІЯ 5. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Хатамі Моджтаба (Khatami Mojtaba) Critical Thinking and Mindfulness among Iranian EFL Learners	379
Сабанюк О. П. Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації.....	390
Курята Ю. В. The Influence of the Religious Mythologem on the Formation of Children’s Spirituality.....	401
Смірнова М. Л. Die wichtige Rolle der Fachübersetzung	404
Михальчук Н. О., Чала Ю. М. The Ways of Solving the Problem of the Communicative Behavior of People in English-Speaking Countries.....	411
Замашна С. М. Проблеми перекладу і деякі шляхи їх подолання.....	437
Кіндрат Н. П. Major Issues of Language and Gender	440
Корзієнко Н. В. Американські топоніми-прізвиська як засіб передачі національної ідентичності у мовній картині світу	444
Федорець М. А. Концептуальні моделі у процесі оволодіння англійською мовою та комбінаторні особливості термінології комунікації.....	448
Васильчук Н. В. Поняття «картина світу» у сучасній лінгвістиці.....	454
Мосіна Ю. С. Складність в роботі з англomовними технічними текстами через неоднозначність перекладу термінів.....	460
Краєвський П. І. Конфлікт – феномен соціального явища	464
Івашкевич І. В. До питання розв’язання структури професійної компетентності фахівця юридичної сфери діяльності.....	469
Івашкевич Е. З. До питання розв’язання проблеми структури соціального інтелекту як системи інтелектуальних здатностей особистості	473
Байло Ю. В. До проблеми дефініції понять: концепт, поняття та значення у сучасній лінгвістиці	484
Михальчук Н. О., Хупавцева Н. О. До проблеми використання емпіричних методів дослідження розуміння літературних творів старшокласниками	487
Івашкевич Е. З., Яцюрик А. О. Розв’язання проблеми структури соціального інтелекту особистості	

в парадигмальному просторі раціогуманістичної психології	492
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	504